

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Trigesimum Quintum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

- 27 Clericus concubinarius priuatur beneficio, & tenetur restituere fructus perceptos.
- 28 Stuprum cum uirgine, & uidua in clerico est pena depositionis in laico pena est dotandi siue eam ducendi in uxorem.
- 29 Coitus cum puero punitur p[en]a mortis.
- 30 Coitus cum nupta punitur p[en]a mortis.
- 31 Coitus cum moniali punitur p[en]a mortis.
- 32 Coitus uasalli cum Domina pena est, quod priuetur feudo.
- 33 Coitus serui cum Domina pena est ignis flammis conburitur.
- 34 Coitus tutoris pena est deportationis, & confiscationis omnium bonorum.
- 35 Coitus cum carcerata pena in francia, ut suspendatur, vel trium ictuum funis vel fustigetur.
- 36 Coitus Iudæi cum Christiana punitur mitiori pena quam morte, & è contra Christiana cum Iudeo pena est arbitraria citra mortem.
- 37 Coitus cum animali bruto punitur p[en]a mortis.
- 38 Coitus cum mortua est punibilis tanquam contractator cadauerum. Pena est pecuniaria, & si minus idoneus luit in corpore.
- 39 Coitus inter mulieres fricando, & se corrupendo, est pena mortis.
- 40 Coitus cuiuscunque generis per vim punitur pena capitis.
- 41 Coitus qui frequentat cito perit.

Centessimum Trigesimum Quintum Privilegium.

- 1 CCLESIA gaudet priuilegio, quòd. † Affinitas superueniens post matrimonium contractum non soluit matrimonium, sed exactiorem debiti impedit. † Et crimen incestus inhabilitat, quo ad matrimonium contrahendum dicitur hic. † Quòd si quis cognouit priuignam suam, non potest petere debitum ab uxore, nec priuignam habere in uxorem, nec vnquam priuigna, nec ille poterunt se alij matrimonialiter copulare, capit. 1. de eo qui consang. vx. su. cog. Ratio istius decreti fuit, quia commisit.
- 2 † Crimen incestus, quod proprie committitur cum proprijs consanguineis, vel cum affinibus uxoris cap. si. s. cum ergo
- 3 25. q. 1. l. inter. ff. de adul. † Pro quo quidem delicto Ecclesia priuat illum facultate exigendi debitum carnale à propria
vxo-

- 6 vxore, & à facultate contrahendi matrimonium, & † Cum istud sit impedimentum iuris positiui Papa dispensare potest
- 7 cap. proposuit. de concess. præben. † Episcopus vero, si commissum est verum crimen incestus, dispensare non potest, nisi ratione iuuentutis, quo casu dispensare poterit, cap. si duo 35. q. 6. Aut non est propriè crimen incestus, quia commissum cum consanguinea sponsæ, & tunc poterit Episcopus dispensare, etiam citra iuuentutem, cap. veniens eo. ti. Ideo cognoscens consanguineam sponsæ inhabilitatur ad matrimonium contrahendum, etiam cum alia, sed potest secum de facili dispensari. † Nam cum ius non reseruet Papæ dispensationem tacite videtur Episcopo potestatem indulgere, Inn. in cap. dilectus de temp. ord. Hic † Aduertendum, quòd grauius peccat ille, qui vxoris consanguineam cognouit, quam sponsæ consanguineam, nam primo casu non indulgetur dispensatio, saltem ex facili causa, sed in alio casu sic, nam ratio diuersitatis est, quia cognoscens consanguineam vxoris propriè committit crimen incestus, quoniam ex copula habita cum vxore contracta fuit affinitas inter eum, & consanguineos vxoris, sed ex sponsalibus non est contracta affinitas, cum consanguineis sponsæ, sed quædã publica honestas, incestus autem propriè non committitur, nisi cum affinibus, vel consanguineis, vt in d. §. cum ergo Cepol. cons. crimi. 69. Crauet. in cons. 321
- 10 † In quo defendit à suspitione incestus fratrem, qui per benedictionem cū sorore sua eodè lecto iacuerat, † Sed nunquid committitur cum moniali, quando quis eam carnaliter cognouit, & dicitur, quòd sic, & ita concludunt communiter canon. Immo, & alij tenuerunt, quòd, † Si mulier habeat rem carnalem cum clerico, in sacris constituto, sit incestus, gl. in l. 2. in verb. filij C. de Epif. & cler. & ibi dicit Bal. Quòd cum ista questio fuisset de facto, fuit determinatum, quòd esset incestus, & hoc communiter est à Doc. receptum, vt ait Gerland. de diuer. crim. lib. 3. q. vlt. & illud refert Prat. Conrad. fol. 376. nu. 11. qui etiam fol. 341. post nu. 13. Dicit, quòd hæc est communis regula, sed certè veritas est in cōtrariū, quia non est nisi simplex fornicatio, Cacialup. in Rep. l. si qua illustri C. ad Orfic. & quia de iur. canon. Pæna est, vt supra. † Videamus pænam de iure ciuili, quæ est pæna mortis, & hanc opinionè esse comunè attestatur Gerland. de diuers. crim. lib. 3. q. 3. nu. 5. Quòd est verum, quādo incestus committitur cum aliqua alia gl. .ff.

specie fornicationis, puta adulterio, stupro l. si adulterium, in
 14 gl. ff. de adult. † In clerico vero de iure canon. pro crimine in
 15 cestus, est pœna depositionis † Si vero incestus committitur
 contrahendo nuptias punitur, iuxta formam Auth. incestas nu
 16 ptias C. de nupt. quæ est pœna confiscationis bonorum, in con
 tingentia facti diuersimode incestuosi puniuntur. † Sed hoc
 crimen incestus aliquando quis scienter contrahit incestas nu
 ptias, ultra alias pœnas dispositas suis locis, contrahentes sunt
 ipso iure excommunicati tex. in clem. eos. de consan. & affin. &
 declarat Gem. conf. 71. Qui in contingentia facti ita consuluit.
 17 † Excusatur incestum committēs vbiunque appareat, quòd
 ipse ignoraret factum, & hæc est communis opinio, Bal. Nouel.
 in prima parte vndecimæ partis prin. num. 8. Villalobos in sua
 18 coll. communium opin. in littera P. nu. 68. Sed quid † Si quis
 contrahat matrimonium cum consanguinea, sub hac conditio
 ne si Pontifex Maximus dispensauerit tale matrimonium, an
 valebit, in hoc articulo sunt variè scribentium opiniones, nam
 Inn. in cap. super. de cond. appof. tenuit, quòd non, & hanc opi
 nionem tenet pro communi Aret. in l. Apud Iulianum §. con
 stat col. 3. ff. de leg. 1. Viuius in lib. communium opinionum, in
 ver. matrimonium contrahentes. In contrarium autem, quòd
 possit tale matrimonium sub conditione contrahi, tenet Bu
 tri, in d. cap. super eo, & hæc opinio, de consuetudine obserua
 tur, vt attestatur Boer. in decis. 264. nu. 27. Et reuera quoti
 die videmus matrimonia in hac forma contrahi, hæc opinio
 mihi videtur, quòd egeat hac consideratione, aut contra
 ctum est sub hac conditione, aut consummatum fuit matri
 monium, vt sapiens videmus fieri contractum, & statim de
 neniunt ad copulam carnalem, fingentes, & simulantes non
 habere notitiam consanguinitatis, & supplicat, vt euiten
 tur scandala, & stante eorum ignorantia, quòd dispensentur.
 & ita fraudant Papam, nec animaduertunt, quot mole
 stia damnosa, & quot excruciatu sibi ipsis euenire solent,
 & ignorant, ex quo capite talia accidunt, efficiuntur imme
 mores delicti commissi, in hoc enim proposito audiui plu
 res verba facere, & ita dicere, si in Principibus permitti
 tur matrimonium inter consanguineos, in quocunque gradu
 consanguinitatis, cur non est etiam permillum cœteris priua
 tis, cum Apud Deum militet eadem ratio, certè isti tales sunt
 miseratione digni, quia fateor, quòd Apud Deum sunt præ

parate sedes secundum ea, quæ à nobis gesta fuerint sed hoc
 venit considerandum sub hac forma, fuerunt factæ leges ex in-
 19 spiratione diuina, quæ prohibent † Matrimonium fieri inter
 consanguineos, & Principibus concedunt, vestrum est parere
 legibus, quia eadem ratio non militat in Principe, quæ militat
 in priuato, nam cor Regis in manu dei est, & ratione diuisionis
 prouinciarum, & regnorum, hoc fuit sancitum cū ex ore Dei,
 20 habetur. † Quod omne regnū, in se diuisum desolabitur. Luc.
 in cap. 11. Nolite, vt in adagio, ponere os, in cælum, acquiescite
 igitur, cognoscite vos met ipsos, veluti notulas errantes, in-
 spicientes in lumine solis, nolite querere quia, & quare scire
 causas, & momenta, non est vestrum, sed Patris omnipotentis,
 qui cæli, terræque Dominus, Mundi machinam suo quidem
 miro ordine construxit, hominemque ad sui imaginem
 compegit, vt moribus, ac legibus humanum genus viueret,
 desuper statuit, recta cunctis sectari, prauaque abhominari
 21 præcipiens, non licet ergo dicere. † Quid ego quid tu, quid
 22 ille omnes homines sumus limus, & fumus. † Leges nos ligat,
 non ex voluntate, sed ex ratione, ideo illis standum & acquie-
 scendum, aduerte, etiam quòd ne dum solum incestus, est pu-
 23 nibilis, vt superius diximus, † Sed omnis coitus præter matri-
 monialem tam de iure canonico, quàm diuino vnde omnis forni-
 catio simplex est prohibita. Adeo quod proculdubio est pecca-
 24 tum mortale, & ita omnes sancti Theologi tenent. † Et pæna
 fornicationis est de iure canonico in laico, est pæna arbitraria,
 in clerico sunt variæ opiniones, nam aliqui tenuerunt, quòd,
 propter simplicem fornicationem, non incurrat pænam depo-
 sitionis, sed solummodo suspensionis, gl. in c. Maximinianus in
 verb. remoueantur disti. 81. Scias igitur quòd damnatus dici-
 tur ille, qui aliqua lege exteriori, & humana punitur, ita dicit
 Bar. in l. si. nu. 4. ff. de his quibus, vt indig. Vnde credo, quòd ex
 25 pediat videre, coitus omnes, qui possunt à lege puniri, † Con-
 cubinatus est à iure prohibitus, de iure can. & in foro conscien-
 tiæ, vt tenet glos. in clem. Vt nostrum in verb. non est. de heret.
 quam omnes sequuntur. De iure autem ciuili, aliqui tenuerunt
 tales coitus cum concubina non esse improbatos. Alex. in l. ex
 facto §. si quis rogatus. ff. ad Trebell. contraria opinio est ma-
 gis vera, videlicet, quòd concubinatus, sit improbatus etiam à
 iure ciuili, licet iudices non puniant, tamen reprobatur, nisi
 quatenus requisiti ab Ecclesiasticis, brachium suum impartitū
 tur.

26 tur. † De iure canonico laicus tenens concubinam punitur,
 27 arbitrio iudicis. † Clericus vero concubinaris privatur be-
 neficio, & tenetur ad restituendum fructus, perceptos. Villalo-
 bos in suis coll. in littera C. nu. 85. Bell. attestatur, de communi
 28 conf. 56. † Stuprum quod committitur, cum virgine, & vidua
 punitur de iure canonico, pœna stupri in clerico, cum virgine,
 est depositionis, in laico est, vt eam dotet, aut in vxorem ducat
 29 Chassen. conf. 40. † Cum puero punitur de iure ciuili est pœ-
 30 na mortis l. cum vir nubit in fœminam C. de adult. † Cum
 nupta pœna est vltimi supplicii tex. in l. quâuis la 2. C. de adult.
 31 Alex. conf. 13. nu. 3. lib. 7. † Coitus cum moniali punitur pœ-
 32 na capitis tex. in § pen. in Auth. de sanc. Epif. † coitus vafal-
 li cum Domina pœna est, quod priuetur fœudo Clar. de fœud.
 33 in q. 48. † Coitus serui cum Domina flammis conburitur l.
 pen. C. de mul. quæ propt. seru. se iniunx. & mulier. ca. punitur.
 34 † coitus tutoris cum pupilla pœna est deportationis, & con-
 fiscationis omnium bonorum l. vnica C. si quis eam cuius tut.
 35 sue. & c. † coitus cum carcerata pœna est, in francia, vt suspen-
 datur Faber. in §. Item lex Iulia inst. de publ. iud. in aliquibus
 pœna est trium ictuum funis, & aliquando delinquens fustiga-
 36 tur Boer. decis. 317. num. 9. † Coitus Iudæi, cum Christiana
 non punitur morte. sed mitiori Boer. in dec. 316. nu. 5. Et è con-
 uerso, de coitu Hebrææ cum christiano, in istis infidelibus pœ-
 na citra mortem arbitraria, Alciat. in conf. 488. & ita Doc. com-
 37 muniter sentiunt. † coitus, cum animali brutto punitur pœ-
 na mortis, cū sit cōtra humani generis naturā. c. hoc ipsum §. j.
 38 33. q. 2. † cum mortua coitus est punibilis tāquam cōtracta-
 tor cadauerum l. fi. C. de sepulc. viol. Pœna est librarum quin-
 quaginta auri, & si minus idoneus, pœna s. luat in corpore.
 39 † coitus inter mulieres fricando, & se corrumpendo, est im-
 posita pœna mortis l. sēdisimā C. de adult. Boer. in decis. 316.
 40 omnes igitur † Coitus cuiuscunque generis si per vim com-
 mittantur grauius punitur l. vnica C. de rap. virg. & pœna est ca-
 pitis, ideo ab omnibus vnusquisque Dei amator caueat, nam
 offendit Deum, & propriam animæ salutem, incidit in infamiam,
 & infinita pericula cum damno facultatis, & denique
 41 sui ipsius efficitur homicidialis. † Quia qui coitus frequen-
 tat cito, perit, ex his habes, quod priuigna non sit causa, vt
 ab vxore tibi debitum denegetur, & eam non valeas in vxor-
 em ducere, immo, quod puniris ex pœna incestus, quam
 Ddd 2 supra

supra cum ferè omnibus coitus penas saltem in locis breui manu expositas, quas per te videre poteris.

S V M M A R I V M.

- 1 Contrahens scienter cum impotenti ad copulam, ab ea non separatur.
- 2 Mulieres aliqua sunt ita cluse, & impotentes, quòd viris carnaliter commisceri non possunt, an matrimonium contrahere possunt.
- 3 Matrimonium contractum inter impotentes scienter, quòd non videtur credible, tamen si contractum, si non possunt habere mulieres, vt vxores, habeant, vt sorores.
- 4 Matrimonium, qui contraxit cum impotenti scienter, illam alere impotentem, & secum caste viuere tenetur.
- 5 Coniuges possunt promittere continentiam simul morando.
- 6 Coniuges appellantur, in quibus etiam non exercetur carnalem commercium.
- 7 Matrimonium contractum, cum frigida, pro facienda copula carnali datur triennium, quo elapso aliam accipit.
Deficiente probatione non secute copula, carnalis statuitur iuramento vtriusque.
- 8 Impedimentum carnalis copula si in principio probari potest non est expectandum tempus triennij.
- 9 Euentus frustra expectatur, cuius, nullus induceretur effectus.
- 10 Impedimentum copula carnalis, intelligitur de impedimento propter maleficium, quòd ad tempus remoueri potest.
Apostoli habebant vxores, cum quibus caste viuebant.
- 11 Prestatio iuramenti propinquorum, vel coniugum, non est necessarium, vbi constat, de euidencia impedimenti.
- 12 Impedimentum matrimoniale viri, & mulieris, quòd factò humano sine corporali periculo remoueri non potest, reddit quem inhabilem ad contrahendum matrimonium secus, si impedimentum potest reuocari.
- 13 Mulier impotens, si fuit separata à primo viro, si postea ab alio cognoscatur, an venia restituendo primo viro.
Primus vir an possit obycere fornicationem, & non matrimonium.
- 14 Sententia matrimonialis transit in rem iudicatam quando est confirmata per duas sententias conformes.
- 15 Sententia bis confirmata, non audatur contra eam.
- 16 Differentia magna est, vt quis audiatur, per viam appellationis, aut per viam querelle.